

สถานการณ์อาหารเป็นพิษ พื้นที่เขตบริการสุขภาพที่ 9

นายศมกานต์ ทองเกลี้ยง
นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
กลุ่มพัฒนานามัยสิ่งแวดล้อม ศูนย์อนามัยที่ 5 นครราชสีมา

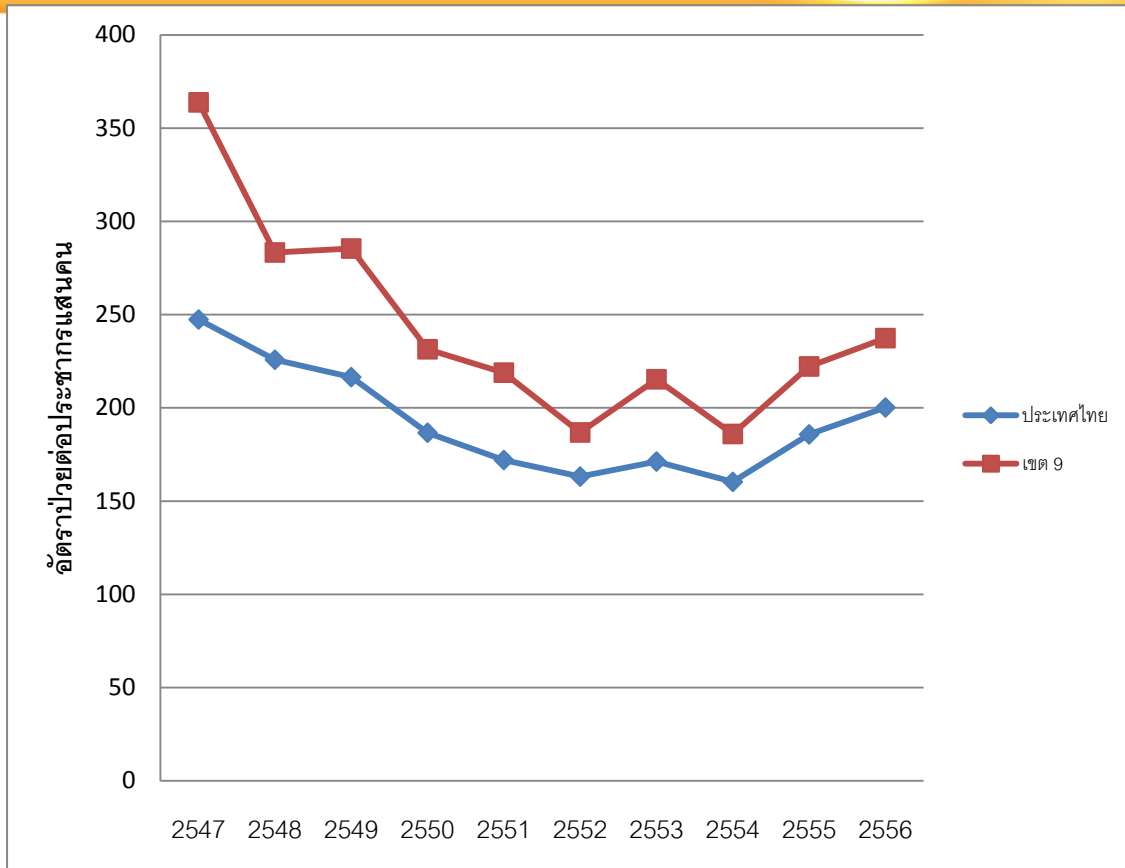
สถานการณ์โรคอาหารเป็นพิษ พ.ศ.2547-2556

จากรายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาตั้งแต่ พ.ศ.2547-2556 พบว่ามีการเกิดโรคลดลงตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2552 และมีแนวโน้มสูงขึ้นเล็กน้อย ตั้งแต่ ปีพ.ศ.2553-2556 ทั้งในระดับประเทศและในพื้นที่เขตบริการสุขภาพ ซึ่งมีอัตราป่วยสูงกว่าระดับประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ.2547 เป็นต้นมา ดังตารางที่ 1 และแผนภูมิที่ 1

ตารางที่ 1 อัตราป่วยต่อประชากรแสนคนโรคอาหารเป็นพิษ ประเทศ และพื้นที่เขตบริการสุขภาพที่ 9 พ.ศ. 2547-2556

พ.ศ.	จำนวนผู้ป่วย		อัตราต่อประชากรแสนคน		ประชากรประเทศ	ประชากรเขตบริการที่ 9
	ประเทศ	เขตบริการที่ 9	ประเทศ	เขตบริการที่ 9		
2547	154,678	24,089	247.38	363.81	62,526,710	6,621,384
2548	140,949	18,613	225.81	283.31	62,418,054	6,569,827
2549	135,563	18,778	216.47	285.45	62,623,416	6,578,271
2550	117,466	15,230	186.65	231.42	62,933,515	6,581,233
2551	108,436	14,405	172.02	218.88	63,038,247	6,581,233
2552	103,420	12,338	163.15	186.80	63,389,730	6,604,974
2553	109,070	14,283	171.22	215.33	63,701,703	6,633,055
2554	102,562	12,366	160.31	185.99	63,977,185	6,648,637
2555	119,392	14,820	185.78	222.20	64,266,405	6,669,728
2556	128,282	15,793	200.20	237.41	64,076,033	6,652,232

แผนภูมิที่ 1 อัตราป่วยต่อประชากรแสนคน โรคอาหารเป็นพิษ ประเทศไทย และพื้นที่เขตบริการสุขภาพที่ 9 พ.ศ.2547-2556

วิเคราะห์สถานการณ์โรคอาหารเป็นพิษ ปีพ.ศ. 2556

มีการรายงานผู้ป่วยด้วยโรคอาหารเป็นพิษ พ.ศ.2556 ทั้งประเทศจำนวน 128,282 ราย คิดเป็นอัตราป่วยต่อประชากรแสนคน เท่ากับ 200.20 เสียชีวิต 1 ราย ส่วนในพื้นที่เขตบริการสุขภาพที่ 9 มีผู้ป่วย 15,793 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 237.41 ต่อประชากรแสนคน ไม่มีผู้เสียชีวิต โดยพบผู้ป่วยสูงเป็นอันดับที่ 5 ของเขตบริการสุขภาพทั้งประเทศ เมื่อพิจารณาภาพรวมพบว่าภาคอีสาน(พื้นที่เขตบริการสุขภาพที่ 7, 8, 9 และ 10) มีอัตราป่วยสูงสุด แต่เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่เขตบริการสุขภาพที่ 7, 8 และ 10 ซึ่งเป็นภาคอีสานเหมือนกัน จะมีอัตราป่วยน้อยที่สุด ดังตารางที่ 2 และแผนภูมิที่ 2 เมื่อพิจารณาช่วงเวลาจะพบ ผู้ป่วยสูงในช่วงเดือนมกราคม – สิงหาคม ของทุกปี สำหรับกลุ่มเสี่ยงคือกลุ่มอายุมากกว่า 65 ปี รองลงมาคือเด็กอายุน้อยกว่า 5 ปี ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีความต้านทานโรคต่ำ เมื่อป่วยจะมีอาการรุนแรง ต้องเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล โดยสาเหตุของการป่วยส่วนมากมักมาจากการรับประทานอาหารที่ปนเปื้อนเชื้อโรค

ศูนย์อนามัยที่ 5 นครราชสีมา Regional Health Promotion Center 5, Nakhon Ratchasima

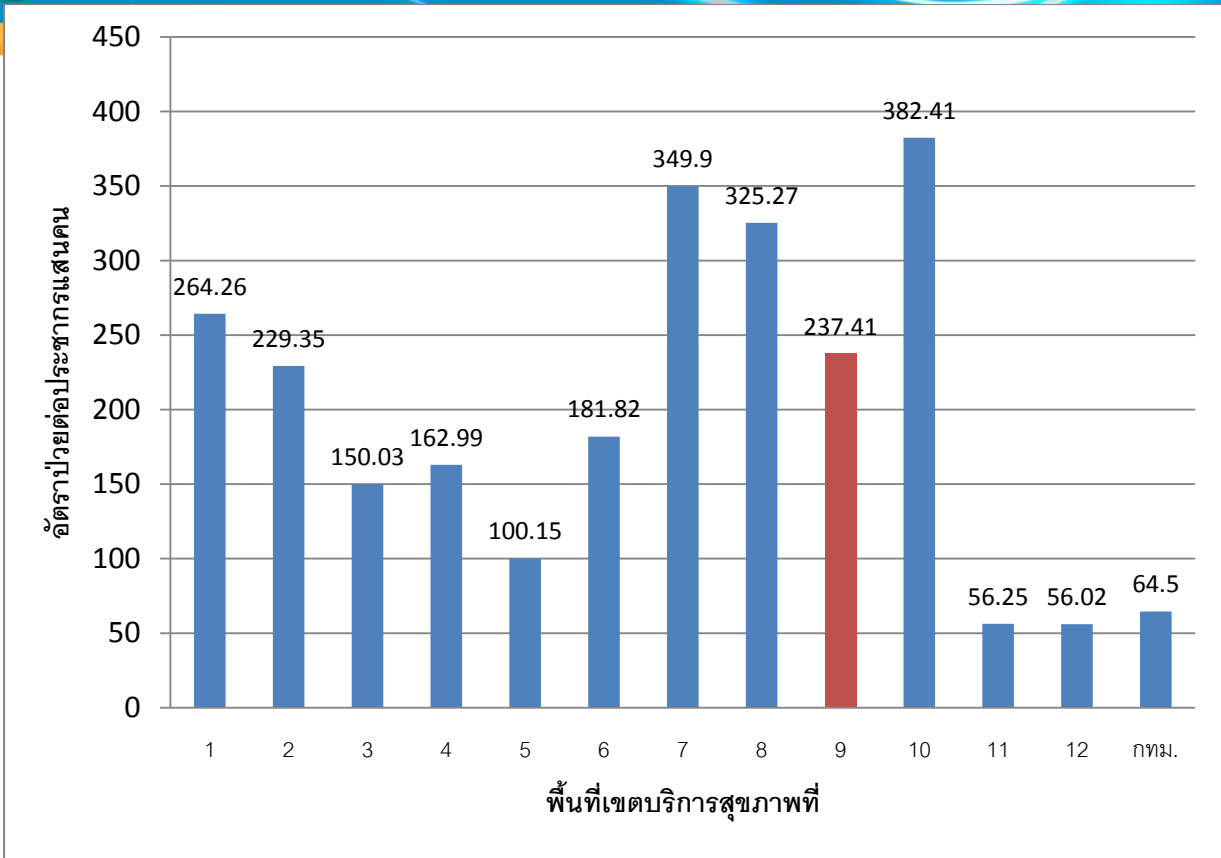
ตารางที่ 2 อัตราป่วยต่อประชากรแสนคน โรคอาหารเป็นพิษ จำแนกรายพื้นที่เขตบริการสุขภาพ พ.ศ.2556

พื้นที่เขตบริการสุขภาพที่	จำนวนผู้ป่วย	อัตราป่วยต่อประชากรแสน	ประชากร
1	14,989	264.26	5,672,168
2	7,880	229.35	3,435,726
3	4,514	150.03	3,008,673
4	8,230	162.99	5,049,238
5	5,072	100.15	5,064,546
6	10,206	181.82	5,613,101
7	17,469	349.90	4,992,515
8	14,702	325.27	4,519,935
9	15,793	237.41	6,652,232
10	20,731	382.41	5,421,201
11	2,397	56.25	4,260,983
12	2,639	56.02	4,710,872
กทม.	3,660	64.50	5,674,843
รวม	128,282	200.20	64,076,033

ศูนย์อนามัยที่ 5 นครราชสีมา Regional Health Promotion Center 5, Nakhon Ratchasima

แผนภูมิที่ 2 อัตราป่วยต่อประชากรแสนคน โรคอาหารเป็นพิษ จำแนกรายพื้นที่เขตบริการสุขภาพ พ.ศ.2556

สำหรับพื้นที่เขตบริการสุขภาพที่ 9 เมื่อแยกเป็นรายจังหวัด พบว่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีอัตราป่วยสูงสุด คิดเป็นอัตราป่วยเท่ากับ 398.57 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือจังหวัดสุรินทร์ มีอัตราป่วยเท่ากับ 269.70 ต่อประชากรแสนคน ดังตารางที่ 3 และแผนภูมิที่ 3

ตารางที่ 3 อัตราป่วยต่อประชากรแสนคน โรคอาหารเป็นพิษ จำแนกรายจังหวัด พื้นที่เขตบริการสุขภาพที่ 9 พ.ศ.2556

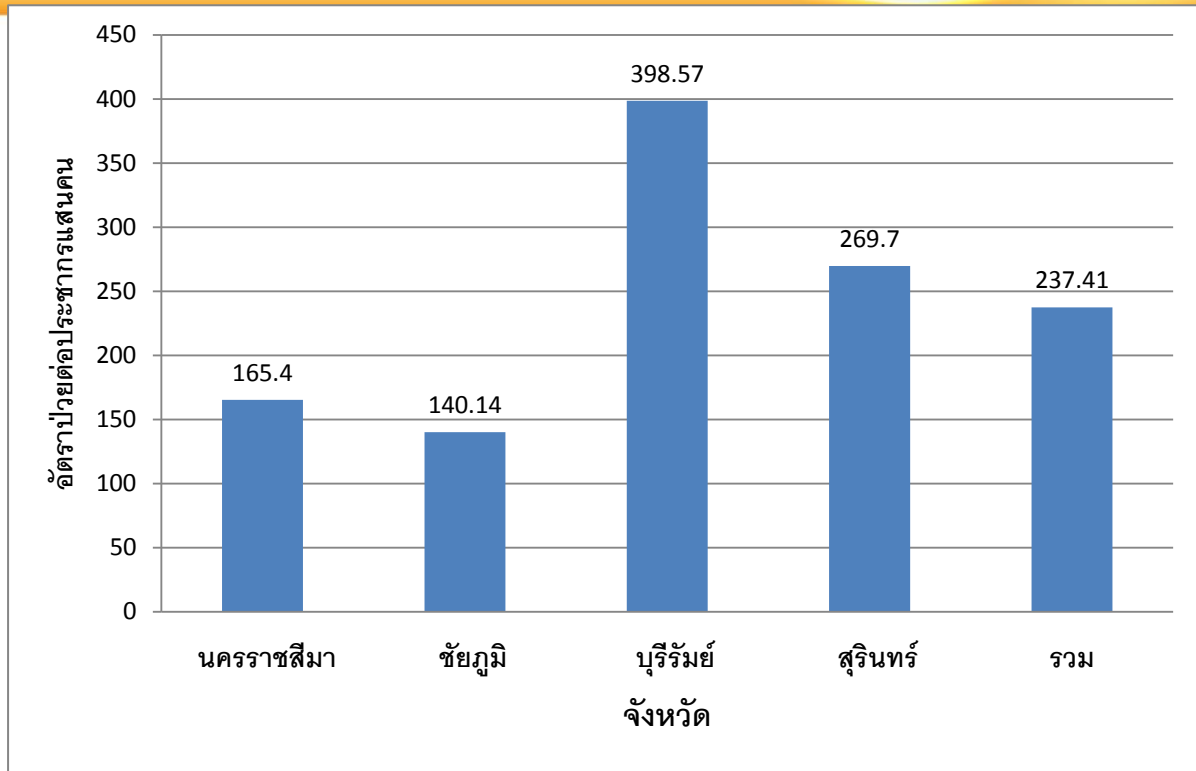
จังหวัด	จำนวนผู้ป่วย	อัตราป่วยต่อประชากรแสนคน	ประชากร
นครราชสีมา	4276	165.40	2,585,325
ชัยภูมิ	1580	140.14	1,127,423
บุรีรัมย์	6214	398.57	1,559,085
สุรินทร์	3723	269.70	1,380,399
รวม	15793	237.41	6,652,232

ที่มา : สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ศูนย์อนามัยที่ 5 นครราชสีมา Regional Health Promotion Center 5, Nakhon Ratchasima

แผนภูมิที่ 3 อัตราป่วยต่อประชากรแสนคน โรคอาหารเป็นพิษ จำแนกรายจังหวัด พื้นที่เขตบริการสุขภาพที่ 9 พ.ศ.2556

แนวโน้ม และการพยากรณ์โรค พ.ศ. 2557

โรคอาหารเป็นพิษในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา มีลักษณะแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ทั้งในระดับประเทศและในพื้นที่เขตบริการสุขภาพที่ 9 อย่างไรก็ตาม เนื่องจากอาหารเป็นพิษเป็นโรคที่เกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ ทั้งจากเชื้อโรค สารพิษ สารเคมี และเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการรับประทานอาหาร ซึ่งอาจจะมีการระบาดได้ในปี 2557 โดยหากพบการระบาด จะต้องทำการสอบสวนโรค เพื่อค้นหาสาเหตุต่อไป

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากโรคอาหารเป็นพิษส่วนใหญ่ จะเกิดจากการรับประทานอาหารที่มีการปนเปื้อนเชื้อโรค หรือรับประทานพืชหรือสัตว์ที่เป็นพิษ การป้องกันโรคที่ดีที่สุด คือ ถ้าเป็นอาหารประเภทเนื้อสัตว์หรืออาหารทะเล ควรปรุงให้สุกทุกครั้ง “กินร้อน ใช้ช้อนกลาง และล้างมือก่อนรับประทานอาหาร” และควรหลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารประเภทพืชหรือสัตว์ที่ไม่รู้จัก เพราะอาจจะมีพิษหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการดำเนินงานด้านอาหารปลอดภัย และมีการให้ความรู้แก่ประชาชน ในเรื่องอาหารเป็นพิษ และหลักการสุขาภิบาลอาหาร เพื่อป้องกันการระบาดของโรค

